

ANTANAS
MACEINA

RAŠTAI

XIV

ANTANAS
MACEINA

RAŠTAI

XIV

MARGI RAŠTAI
Vilnius, 2008

UDK 1(474.5)
Ma32

Serią leidžiama nuo 1987 m.

Parengė
ANTANAS RYBELIS

Knygos leidimą rėmė
LIETUVOS KULTŪROS MINISTERIJA

ISSN 1822-7368
ISBN 978-9986-09-362-6

© Sudarymas - A. Rybelio, 2008
© „Margi raštai“, 2008

SUDARYTOJO PASTABOS

Keturioliktame A. Maceinos „Raštų“ tome spausdinami labai įvairaus pobūdžio rašiniai, kuriuos sunku buvo prisiesti prie iki tol leidžiamų tomų tematinių blokų. Atsižvelgiant į tų rašinių žanrinį pobūdį jie suskirstyti į tris dalis.

Pirmąją tomo dalį sudaro A. Maceinos plunksnai priklausančios knygų recenzijos, atsiliepimai apie kai kuriuos poleminius straipsnius, užsienio filosofinės, psichologinės ir pedagoginės literatūros apžvalgos, poleminiai atsakymai (atoliepiai) jo raštų kritikams.

Antroje dalyje spausdinami A. Maceinos viešieji laišakai (kai kurie iš jų primena straipsnius laiško forma), paskelbti įvairiuose emigrantų periodiniuose leidiniuose, bei proginės kalbos.

Trečioje dalyje spausdinamas 1945 m. A. Maceinos rašytas dienoraštis ir interviu įvairiems emigracijoje leidžiamiems žurnalams ir laikraščiams.

Tomo pabaigoje (prieduose) spausdinamas pluoštelis kolegų atsiminimų apie A. Maceiną.

BIBLIOGRAFINĖS PASTABOS

I. Recenzijos. Apžvalgos. Atoliepiai

- Ateitininkų ideologija. Vienos prof. St. Šalkauskio knygos proga* - spausdinama iš: „Židinys“, 1933, Nr. 5/6, p. 459-469.
- Gamtos filosofija* - spausdinama iš: „Logos“, 1936, Nr. 1, p. 111-112; Nr. 2, p. 181-182.
- [Sielos problema]* - spausdinama iš: „Židinys“, 1937, Nr. 12, p. 638-640. Publikacijos pavadinimas - sudarytojo.
- Tragiškoji Europa. Gonzaque de Reynoldo knygos lietuviško vertinio proga* - spausdinama iš: „Tiesos kelias“, 1939, Nr. 7/8, p. 558-569.
- [Žygiuojanti tauta]* - spausdinama iš: „Židinys“, 1940, Nr. 4, p. 512-516. Publikacijos pavadinimas - sudarytojo.
- Popiežių enciklikos* - spausdinama iš: „Aidai“, 1949, Nr. 24, p. 130-131. Publikacija pasirašyta A. Maceinos slapyvardžio *A. Jasmantas* santrumpa - *Jm.*
- Naujasis Psalmynas* - spausdinama iš: „Aidai“, 1949, Nr. 25, p. 178-179.
- Moteriškas lyrikoje. Recenzijos vietoje* - spausdinama iš: „Aidai“, 1950, Nr. 7, p. 329-332.
- Karalius ir poetas* - spausdinama iš: „Devintoji pradalgė: literatūros metraštis“, 1976, p. 29-39.
- Dieviškojo žodžio kenozė. Recenzijos vietoje* - spausdinama iš: „Draugas“, 1979, kovo 03 ir 10.
- Pedagoginė užsienio literatūra, 1935 metai* - spausdinama iš: „Lietuvos mokykla“, 1936, Nr. 1, p. 78-80. Publikacija pasirašyta santrumpa - *Dr. A. M.*
- Užsienio naujienos* - spausdinama iš: „Lietuvos mokykla“, 1936, Nr. 4, p. 309-311. Publikacija pasirašyta santrumpa - *Dr. A. M.*
- [Užsienio spaudos apžvalga]* - spausdinama iš: „Lietuvos mokykla“, 1936, Nr. 3, p. 233-235; 1937, Nr. 2, p. 153-156; Nr. 4, p. 317-319. Publikacija sudaryta iš žurnalo trijuose numeriuose spausdintų be pavadinimų apžvalgų, pasirašytų santrumpomis - *Dr. A. M.; A. M. ir Mc.*
- 1936 m. užsienio literatūros apžvalga. Pedagoginė sritis* - spausdinama iš: „Lietuvos mokykla“, 1937, Nr. 1, p. 73-76. Publikacija pasirašyta santrumpa - *Dr. A. M.*

- Naujausia užsienio literatūra* - spausdinama iš: „Lietuvos mokykla“, 1937, Nr. 6/7, p. 481-484.
- 1937 metų užsienio pedagogikos-psichologijos veikalų apžvalga. *Pedagoginė sritis* - spausdinama iš: „Lietuvos mokykla“, 1938, Nr. 1, p. 72-74.
- Veikalai svetimomis kalbomis* - spausdinama iš: „Lietuvos mokykla“, 1938, Nr. 11, p. 717-718.
- 1938 m. užsieninė pedagoginė-psichologinė literatūra - spausdinama iš: „Lietuvos mokykla“, 1939, Nr. 1, p. 73-76.
- 1939 m. užsienio pedagoginės literatūros apžvalga - spausdinama iš: „Lietuvos mokykla“, 1940, Nr. 1, p. 72.
- Gyvenimas ir poezija* - spausdinama iš: „Ateitis“, 1931, Nr. 9, p. 438-444.
- Universalinės kultūros idėja* - spausdinama iš: „Židinys“, 1940, Nr. 1, p. 105-108.
- „Bernadetės giesmė“ - spausdinama iš: „Aidai“, 1949, Nr. 23, p. 92-93. Publikacija pasirašyta santrumpa - A. Mc.
- Didelės aukos darbas* - spausdinama iš: „Aidai“, 1949, Nr. 24, p. 131. Publikacija pasirašyta santrumpa - Jm.
- Protestas ir tremtis. Atoliepis į atsiliepinimus* - spausdinama iš: „Ateitis“, 1975, Nr. 3, p. 68-72; Nr. 4, p. 100-107. Ši „atoliepį“ parašyti paskatino atsiliepimai į „Draugo“ laikraščio kultūriniam priede (1974 m. spalio 5 ir 12 d.) paskelbtą A. Maceinos viešąjį laišką „Ateitininkų darbai ir dienos“ Ateitininkų federacijos vadui Petruui Kisieliui. Sutrumpintas šio laiško variantas buvo išspausdintas ir žurnale „Ateitis“ (žr. 1975, Nr. 1, p. 6-10; Nr. 2, p. 36-38). Visas šis laiškas spausdinamas šiame A. Maceinos „Raštų“ tome. Vėliau ši laišką A. Maceina pertvarkė į tokio paties pavadinimo straipsnį, kuris buvo išspausdintas knygoje „Ateitininkų keliu: 1911-1927-1977: žmonės, laikai, darbai“ (Čikaga, 1977, p. 7-23). O šią atoliepio publikaciją A. Maceina vadina minėto laiško P. Kisieliui papildu.
- Aukotojas ar seniūnas?* - spausdinama iš: „Aidai“, 1975, Nr. 6, p. 248-255. Tai A. Maceinos atsakymas į kun. Augustino Rubiko tame pačiame „Aidų“ numeryje paskelbtą A. Maceinos knygos „Krikščionis pasaulyje“ (Čikaga, 1973) recenziją „Kunigystės ir klerikalizmo klausimu: A. Maceinos knygą skaitant“ (p. 241-248).

- Filosofija kaip svarstybos* - spausdinama iš: „Draugas“, 1979, birželio 09. Tai A. Maceinos „atoliepis“ į jo knygos „Filosofijos kilmė ir prasmė“ (Roma, 1978) recenzijas: *Girnius K.* Filosofijos interpretacija... // *Aidai*, 1978, Nr. 2, p. 73-82; *Trumpa V.* Filosofuojantis Maceina // *Metmenys*, 1979, Nr. 37, p. 171-179; *Vasiliauskienė D.* Pagrįsta kritika ar šaipymasis // *Draugas*, 1979, gegužės 05, Nr. 105.
- Menas ir moralė: atsiliepimai* - spausdinama iš: „Tėviškės žiburiai“, 1979, birželio 28 (Nr. 26). Tai A. Maceinos atsakymai į tokio pat pavadinimo straipsnio kritiškas Mikalojaus Ivanausko, Jono Griniaus (žr. „Tėviškės žiburiai“, 1979, balandžio 05, Nr. 14) bei Anatolijaus Kairio (žr. „Tėviškės žiburiai“, 1979, gegužės 17, Nr. 20) pastabas, taip pat į A. Kairio straipsnį „Dabartinė mūsų poezija: viešas laiškas profesorui Antanui Maceinai“ (žr. „Tėviškės žiburiai“, 1979, gegužės 24, Nr. 2; 1979, gegužės 31, Nr. 22) ir į Vacio Kavoliūno straipsnį „Menas, moralė, Maritain'as ir Maceina“ (žr. „Tėviškės žiburiai“, 1979, birželio 21, Nr. 25).
- Apie Evangeliją ir kultūrą* - spausdinama iš: „Ateitis“, 1980, Nr. 4/5, p. 159-160. Čia A. Maceina polemizuoja su atoliepių į jo straipsnį „Evangelija ir kultūros savarankiškumas“ (žr. „Ateitis“, 1979, Nr. 7/8, p. 232-234; šis straipsnis šiek tiek papildytas vėliau sudarė A. Maceinos knygos „Ora et labora“ (Perudža, 1987) antro skyriaus „Evangelija kaip kultūra“ trečią poskyrį „Kultūra kaip tarnaitė“) autoriais: *Brazdukas St.* Ar gramatika yra religijos tarnaitė?; *Gerulis E.* Homocentrizmo pavojus; *Jucevičius F.* Dirbtinis žmogaus suskaldymas?; *Skrupskelis K.* Pastabos apie du kelius; *Mikailaitė O.* Visiškas autonomijos mitas (visi šie atoliepiei išspausdinti tame pačiame „Ateities“ numeryje, p. 236-239).
- Asmens nemirtingumas* - spausdinamas iš: „Aidai“, 1982, Nr. 4, p. 283-284. Tai A. Maceinos atsakymas į jo knygos „Asmuo ir istorija“ (Čikaga, 1981) recenzentų V. Bagdanavičiaus ir F. Jucevičiaus pastabas (žr. *Bagdanavičius V.* Žmogus, laikas ir istorija Maceinos svarstyje // *Aidai*, 1982, Nr. 3, p. 213-215; *Jucevičius F.* Maceinos „Asmuo ir istorija“ // *Tėviškės žiburiai*, 1982, balandžio 29, Nr. 18).

II. Viešieji laišakai ir kalbos

- Savosios valstybės idealas* - spausdinama iš: „Į laisvę“, 1988, Nr. 103, p. 64-71; perspausdinta: „Santara“, 1991, Nr. 5, p. 114-120.
- Kovon su vakariečio iliuzijomis* - spausdinama iš: „Į laisvę“, 1956, Nr. 11(48), p. 35-36.
- [Laiškas Kaziui Bradūniui]* - spausdinama iš: „Draugas“, 1967, sausio 28.
- Filosofo laiškas gydytojams* - spausdinama iš: „Draugas“, 1970, lapkričio 14.
- „Bažnyčios ir pasaulio“ reikalu* - spausdinama iš: „Tėviškės žiburiai“, 1971, rugsėjo 09, Nr. 36, p. 5; 16, Nr. 37, p. 5. Žr.: *Žiūraitis T.* Maceinos „Bažnyčia ir pasaulis“ // Tėviškės žiburiai, 1971, gegužės 27, Nr. 21, p. 3.
- Mortos sąmonė* - spausdinama iš: „Laiškai lietuviams“, 1974, Nr. 6, p. 206-207.
- Ateitininkų darbai ir dienos* - spausdinama iš: „Draugas“, 1974, spalio 5, 12; sutrumpintas variantas pavadinimu „Prof. Antano Maceinos laiškas“ išspausdintas: „Ateitis“, 1975, Nr. 1, p. 6-10; Nr. 2, p. 36-39.
- Studijų savaitių prasmė trentyje* - spausdinama iš: „Draugas“, 1978, rugpjūčio 12.
- Pasaulėžiūrinių leidinių serijos reikalu* - spausdinama iš: „Ateitis“, 1979, Nr. 7/8, p. 247-248.
- Menas ir moralė - suaktualėjusi mūsų problema* - spausdinama iš: „Tėviškės žiburiai“, 1979, kovo 01 (Nr. 9).
- „... Filosofavimas... yra reikalas kiekvieno žmogaus - ir vergo, ir valdovo“* - spausdinama iš: „Ateitis“, 1979, Nr. 9/10.
- Netikša ar derintojas?* - spausdinama iš: „Ateitis“, 1979, Nr. 9/10, p. 324-325. Laiškas iš susirašinėjimo su kun. Stasiu Yla ir „Ateities“ redaktoriumi kun. Kęstučiu Trimaku dėl kunigo pašaukimo. Šio susirašinėjimo pretekstas buvo A. Maceinos teiginys iš „Aiduose“ pradėtos spausdinti A. Maceinos autobiografinės studijos „Filosofijos keliu“: „Kunigas-filosofas yra lygiai toks pat gyvenimo netikša, kaip ir kunigas-pietas: pirmasis filosofuoja, antrasis eiluoja ne iš kunigiškos egzistencijos“ (žr. „Aidai“, 1978, Nr. 8, p. 348). Taip pat žr. dar K. Trimako ir S. Ylos laiškus A. Maceinai, paskelbtus

- „Ateities“ žurnale („Ateitis“, 1979, Nr. 2, p. 38-39; Nr. 9/10, p. 323-326).
- Šventraštis ir jo vertimas* - spausdinama iš: „Draugas“, 1982, rugpjūčio 07.
- Padėkos žodis* - spausdinama iš: „Į laisvę“, 1984, Nr. 90, p. 40-41.

III. Dienoraštis. Interviu

[Dienoraštis, 1945 m.] - spausdinama iš: „Kultūros barai“, 2000, Nr. 5, p. 68-73; Nr. 6, p. 66-70; Nr. 7, p. 71-72; spaudai parengė Tatjana Maceinienė; rankraštis saugomas Martyno Mažvydo bibliotekos Rankraščių skyriuje (F 181-4). Dienoraštį, kaip ir kitą archyvinę medžiagą, išsaugojo ir bibliotekai perdavė A. Maceinos bičiulio Jono Griniaus (1902-1980) žmona Alina Grinienė (1916-1998).

Dienoraštis apima vos trijų mėnesių gyvenimo tremtyje laikotarpį. Pasak T. Maceinienės, šis dienoraštis buvo mėginimas pratęsti A. Maceiną tremtyje lydėjusios ir netrukus atsitiktinai žuvusios pirmosios jo žmonos Julijos jaunesniosios sesers Antaninos Tverskaitės (1910-1945) dienoraštį, kurio paskutinis įrašas - 1945 m. vasario mėn. A. Maceinos dienoraštis baigiasi 1945 m. birželio 2 d. įrašu ir, atrodo, daugiau jokių dienoraščių jis neberašė.

40 metų sukakties temomis - spausdinama iš: „Į laisvę“, 1958, Nr. 15(52), p. 1-17.

Pokalbis su profesorium Antanu Maceina jo 60 metų sukakties proga - spausdinama iš: „Draugas“, 1968, kovo 02, Nr. 53.

[Žmonės, kuriuos išaugino nepriklausoma Lietuva] - spausdinama iš: „Darbininkas“ (Brooklyn), 1968, kovo 15, Nr. 20; kovo 19, Nr. 21; kovo 22, Nr. 22; kovo 26, Nr. 23.

Lietuvių lankymaisi į pavergtą kraštą ir jų nauda tautai - spausdinama iš: „Į laisvę“, 1968, Nr. 43, p. 15-34.

Altorius ar varstotas? - spausdinama iš: „Tėviškės žiburiai“, 1974, balandžio 11, 18.

Per filosofą prasiveržia dvasinis nerimas - spausdinama iš: „Akiračiai“, 1983, Nr. 4, p. 7-9, 13; Nr. 5, p. 9-10.

Šiuo, keturioliktuoju, A. Maceinos raštų tomu baigiamas vienas pagrindinių A. Maceinos „Raštų“ leidybos etapų, pradėtu 1990 m. Keturiolika „Raštų“ tomų apima daugmaž visą lietuvių kalba atskiromis knygomis išleistą filosofinę kūrybą, taip pat šio filosofo studijas ir straipsnius, išspausdintus įvairiuose rinkiniuose, ikikarinėje bei emigracinėje periodikoje.

A. Maceinos „Raštai“ toli gražu nepretenduoja į akademinius foliantus. Jiems trūksta tekstologinių ir dalykinių komentarų, ne visur išlaikyti ir bendrieji tekstų rengimo ir redagavimo principai. Pagrindinis šių „Raštų“ tikslas buvo inventorizuoti tik *lietuvių kalba sukurtą ir publikuotą* A. Maceinos filosofinę kūrybą, išskyrus „Pedagogikos istorijos“ (Kaunas, 1939) I tomą, kuris pakartotinai išleistas „Pedagogikos klasikos“ serijoje (žr. *Maceina A. Pedagoginiai raštai*. - Kaunas: Šviesa, 1992).

Dabar, kada jau turime A. Maceinos filosofinės kūrybos lietuvių kalba visumą, matome, jog ji galėjo būti tematiškos ar žanriniu aspektu struktūruota tomais ir kitaip - daug pagrįsčiau ir funkcionaliau.

Už „Raštų“ ribų liko literatūrinė A. Maceinos kūryba (poezija, novelės), vertimai, rankraštinė medžiaga įvairiuose archyvuose, paskaitų, skaitytų Vokietijos Freiburgo ir Miunsterio universitetuose, rankraščiai vokiečių kalba ir gausus epistolinis palikimas, esantis daugiausia privačiose rankose ir įvairių institucijų užsienio ir Lietuvos archyvuose, taip pat Lietuvių katalikų mokslo akademijos atskiru leidiniu išleistas A. Maceinos susirašinėjimas su savo knygų leidėju ir rėmėju prelatu Pranciškumi Juru (žr.: *Antano Maceinos laišakai prel. Pranciškui Juru / sud. Antanas Liuima*. - Vilnius: Katalikų akademija, 1997, 332 p.). Visa tai turėtų sudaryti antrojo A. Maceinos raštų leidybos etapo darbo apimtį. O šio darbo galėtų imtis tik finansiškai pajėgios valstybinės mokslo institucijos.

Šiuose „Raštuose“ nerasime keleto straipsnelių, rašytų Bostone leistai „Lietuvių enciklopedijai“ („Civilizacija“, „Kultūra“, „Kultūros filosofija“, „Kūryba“ ir kt.), taip pat nespausdinami tie periodikoje paskelbti A. Maceinos straipsniai, kurie daugiau ar mažiau paredaguoti, papildyti ar sutrumpinti sudarė atskirus vėliau išleistų šio autoriaus knygų skyrius, poskyrius ar kitas teksto dalis.

A. Maceinos kūrybos tyrinėtojų ir skaitytojų dėmesiui pateikiame apypilnį bibliografinį sąrašą publikacijų, kurios liko už šių „Raštų“ ribų:

Knygos lietuvių kalba

Pedagogikos istorija. - Kaunas, 1939, t. 1. - 392 p.

Perspauzdinta serijoje „Pedagogikos klasika“: *Maceina A.* Pedagoginiai raštai. - Kaunas: Šviesa, 1992, p. 375-755.

Antano Maceinos laišakai prel. Pranciškui Jurui / sud. Antanas Liuima. - Vilnius: Katalikų akademija, 1997, 332 p.

Gruodas: Eilėraščiai. - Brooklyn: Ateitis, 1965, 94 p.

Ir niekad ne namolei: Eilėraščiai. - Soutfield: Ateitis, 1981, 70 p.

Pastarieji abu A. Maceinos eilėraščių rinkiniai, išleisti Antano Jasmanto slapyvardžiu, nepriklausomybės metais perspausdinti viena knyga: *Antanas Jasmantas.* Poezija / sud. Alfonsas Bukontas - Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 1992, 172 p.

Klajūnas / parengė Tatjana Maceinienė. - Vilnius: Aidai, 2001, 112 p.

Tai pomirtinis A. Maceinos eilėraščių rinkinys, kuriame spausdinami anksčiau išleistuose rinkiniuose nepublikuoti poezijos kūriniai iš rankraščių ir emigracinės periodikos. Rinkinio pabaigoje spausdinama A. Maceinos novelė „**Kristaus sugavimas**“ iš: Aidai, 1968, Nr. 4, p. 166-167.

Knygos vokiečių kalba

Der Grossinquisitor (Heidelberg, 1952, 340 p.).

A. Maceinos „Didžiojo Inkvizitoriaus“ autorinis vertimas į vokiečių kalbą.

Das Geheimnis des Bosheit (Freiburg, 1955, 226 p.).

Pasak autoriaus, pirmiausia ši knyga buvo parašyta lietuviškai. Jos pagrindu buvo parengtas papildytas variantas vokiečių kalba, o vėliau leidžiant ją lietuvių kalba ji buvo papildyta dviem skyriais iš vokiškos laidos. (Žr.: *Maceina A.* Niekšybės paslaptis. - Brooklyn, 1964, 294 p.).

Das Volkslied als Ausdruck der Volksseele (Bonn, 1955, 41 p.).

Tai Baltijos tyrimų instituto (Baltisches Forschungsinstitut) užsakymu parašyta studija. Sutrumpintą jos vertimą į lietuvių kalbą žr.: *Maceina A.* Liaudies daina - tautos sielos išraiška // *Ethos: Baltų kultūra ir lietuviška savimonė*, 1984; vertėjas nenurodytas. Perspausdinta: „Tautosakos darbai“, 1993, t. 2(9), p. 145-149; 1994, t. 3(10), p. 53-73; ištraukos perspausdintos: „Vydija“, 1995, Nr. 6, p. 30-38.

Sowjetische Ethik und Christentum (Witten, 1969, 203 p.).

Ši studija parengta pagal Miunsterio universitete skaitytų paskaitų apie marksizmo filosofiją užrašus vokiečių kalba.

Straipsniai vokiečių kalba

Der Mensch Gott Dostojewskijs als Gestalt des oestlichen Atheismus // *Stimmen der Zeit*, 1955, No 12.

Šio straipsnio santrauką lietuvių kalba žr.: *Maceina A.* Pradžia amžiaus: nuo Dievo sunaikinimo iki gorilos // **I** laisvę, 1955, Nr. 8, p. 54-56.

Adam Mickiewicz als Dichter des Prometheismus // *Zeitschrift fuer Ostforschung*, 1956.

Šio straipsnio santrauką lietuvių kalba žr.: *Maceina A.* Maišto pradmuo Adomo Mickevičiaus kūryboje // *Aidai*, 1955, Nr. 10, p. 404-411; perspausdinta: *Maceina A.* Raštai. - Vilnius: Margi raštai, 2004, t. 9, p. 405-415.

Die europaeische Aufgabe der baltischen Emigration // *Die baltischen Voelker in ihrer europaeischen Verpflichtung*, 1958.

Straipsnio variantą lietuvių kalba žr.: *Maceina A.* Baltų emigracijos europinis uždavinys // **1** laisvę, 1958, Nr. 16/17 (53/54), p. 41-58; perspausdinta: *Maceina A.* Raštai. - Vilnius: Margi raštai, 2007, t. 13, p. 282-300.

Svarbesni rankraščiai

Mysterium magnum (1933). Darbas, rašytas kaip daktaro disertacija autoriui stažuojantis Liuveno universitete 1932 m. Nors jis ir buvo aprobuotas, tačiau A. Maceina neišdrįso jo įteikti gynimui, nes jam atrodė, kad tai dar nebrandus, jaunatviškas darbas. Vietoj jo 1934 m. A. Maceina gynimui įteikė studiją „Tautinis auklėjimas“. Kai kurie šio rankraščio skyriai ir dalys buvo išspausdintos žurnale „Naujoji Vaidilutė“ 1933 m. (žr. Nr. 2, p. 63-67; Nr. 3, p. 107-118; Nr. 4, p. 154-165; Nr. 5/6, p. 217-226), o iš ten perspausdintos A. Maceinos „Raštų“ 11 tome (Vilnius: Margi raštai, 2006, p. 7-64). Rankraščio likimas kol kas nežinomas.

Ugdomasis veikimas (1935). Tai habilitacinis darbas. Literatūroje kartais nurodomas kitas A. Maceinos habilitacinio darbo lietuviškas arba vokiškas pavadinimas („Pedagoginio akto fenomenologinė analizė“) ir kita data - 1945 m. Rankraščio likimas nežinomas. Reikia manyti, kad kai kurie straipsniai, išspausdinti žurnaluose „Lietuvos mokykla“, „Logos“, „Naujoji Romuva“, „Tiesos kelias“, „Židinys“ ir perspausdinti A. Maceinos „Raštų“ 8 tome (Vilnius: Mintis, 2002), yra šio habilitacinio darbo skyriai ar dalys.

[Der kosmologische Christus], 228 p.

Tai Miuensterio universitete skaitytų paskaitų ar seminarų apie pasaulio prasmę ir jos sklaidą pasaulyje ir per Bažnyčią užrašai, kartu su kitais A. Maceinos rankraščiais Alinos Grinienės perduoti Martyno Mažvydo bibliotekos Rankraščių skyriui (žr.: F. 181⁴).

* * *

Kaip liudija A. Maceinos kolegos, jo rankraštinis palikimas yra išpūdingas. A. Liuima rašo, kad per keturis darbo Freiburgo universitete semestrus susikaupė 1300 puslapių, per vieną semestrą Miuensterio universitete - 250 puslapių (žr.: Antano Maceinos laišakai prel. Pranciškui Jurui, p. 322). O laiške prelatui P. Jurui (1972, liepos 10 d.) A. Maceina rašė, kad kun. Stasys Yla jo

spintoje suskaičiavęs apie 20 tomų rankraščių: „tai daugiausia paskaitų užrašai. Kadangi skaičiau vokiškai, tai visas paskaitas pasirašydavau nuo pirmojo ligi paskutinio žodžio. Taip per keliolika darbo metų ir susidarė nemaža tomų. Tačiau daug šių tomų yra paskaitos apie marksizmą. <...> tarp tų tomų esama ir bendrųjų klausimų, kurie nesensta: tai visų pirma religijos filosofija ir kai kurie kiti filosofiniai dalykėliai. Šiuos tad dabar aš ir mėginsiu paruošti spaudai ir išleisti" (ten pat, p. 281-282). Šių paskaitų užrašų pagrindu A. Maceina vėliau parengė nemaža knygų ir straipsnių. Pasak A. Liuimos, remiantis tais rankraščiais galima būtų užbaigti ir „Cor inquietum" seriją papildant ją dar dviem knygomis: „Kova prieš Dievą" (apie prometėjizmą Aischilo, Adomo Mickevičiaus ir Vinco Mykoliaičio-Putino kūryboje) ir „Nusidėjėlio tragika" (pagal F. Dostojevskio romaną „Nusikaltimas ir bausmė"), taip pat parengti ir „Religijos filosofijos" antrą (Žmogaus problema) ir trečią (Pasaulio problema) tomus (žr. ten pat, p. 323). Tikėkimės, kad netolimoje ateityje atsiras daugiau A. Maceinos rankraštinio palikimo tyrinėtojų, kurie bus kompetentingi užpildyti šią spragą ir realizuoti nebaigtus šio didžio Lietuvos filosofo sumanymus.

Laiškai

Už šių „Raštų" ribų lieka gausus A. Maceinos epistolinis palikimas. A. Maceina nevengdavo rašyti ilgus, išsamius laiškus, juose nestokoja polemikos, filosofinių apmąstymų. Kai kurie jų prilygdavo poleminiam straipsniui, ypač viešieji laišakai, kurie spausdinami šiame tome. O privatūs laišakai yra jo buvusių kolegų ir artimųjų rankose arba perduoti įvairioms užsienio emigracinėms institucijoms. Sutelkus juos į vieną vietą susidarytų keletas tomų, bet šiandien tai padaryti dar neįmanoma - galima tik dalinė jų publikacija.

Vertimai

Tihamer Toth. Jaunuolio kovos. - Kaunas, 1929.

Tihamer Toth. Jaunuolio lavinimasis. - Marijampolė, 1930, 240 p.

Tihamer Toth. Jaunuolio būdas. - Marijampolė, 1931, 217 p.

Tihamer Toth. Jaunuolio religija. - Marijampolė, 1932, 231 p.

Ernest Heilo. Žmogus. - Kaunas, 1939, t. 1.

Knygose pasikartojantys straipsniai

Asmuo ir istorija // Aidai, 1977, Nr. 2, p. 49-57 (plg. kn. „Asmuo ir istorija“. - Raštai, t. 6).

Bažnyčios tragika // Tėviškės žiburiai, 1970, vasario 05 - balandžio 23, Nr. 6-17 (plg. kn. „Bažnyčia ir pasaulis“. - Raštai, t. 5).

Bažnyčios trėmimas į dykumas // Ateitis, 1951, Nr. 2, p. 53-55

(plg. kn. „Niekšybės paslaptis“ V skyrių. - Raštai, t. 3).

Bažnyčios vaidmuo socialinės problemos sprendime // XX amžius,

1937, liepos 23, Nr. 164; liepos 29, Nr. 169; perspausdinta:

„Krikščionis demokratas“ (Kaunas), 1989, Nr. 3, p. 20-23

(plg. kn. „Socialinis teisingumas“ įvadinio skyriaus 2 poskyrį. - Raštai, t. 2).

Biologinis buržujus // Naujoji Romuva, 1937, Nr. 25/26,

p. 513-515 (plg. kn. „Buržuazijos žlugimas“ I skyriaus

2.1 poskyrį. - Raštai, t. 2).

Darbininko asmuo kapitalizme // XX amžius, 1937, rugpjūčio

14, Nr. 183 (plg. kn. „Socialinis teisingumas“ I skyriaus

2 poskyrį. - Raštai, t. 2).

Darbininko gyvenimas kapitalizme // XX amžius, 1937, rugpjū-

čio 21, Nr. 189 (plg. kn. „Socialinis teisingumas“ I skyriaus

2 poskyrį. - Raštai, t. 2).

Didžiosios pjūties šventė // Aidai, 1949, Nr. 23, p. 52-56 (plg.

kn. „Dievo avinelis“ baigiamąjį skyrelį „Pjūties Viešpats“;

straipsnis papildytas tekstu apie Sekmines. - Raštai, t. 4).

Didžiųjų klausimų reikšmė // Draugas, 1971, birželio 12 (plg. kn.

„Didieji dabarties klausimai“ baigiamąjį skyrelį. - Raštai, t. 5).

Dorinis buržujus // Naujoji Romuva, 1937, Nr. 31/32, p. 589-

592 (plg. kn. „Buržuazijos žlugimas“ II skyriaus 2. 1-3 po-

skyrius. - Raštai, t. 2).

- Ekonominis buržujus** // Naujoji Romuva, 1937, Nr. 29/30, p. 565-569 (plg. kn. „Buržuazijos žlugimas“ I skyriaus 2.2 poskyrį. - Raštai, t. 2).
- Estetinis tautos lavinimas** // Gimtasis žodis, 1989, Nr. 10-12 (plg. kn. „Tautinis auklėjimas“ II dalies 4 skyrių. - Raštai, t. 8).
- Estetinio tautos lavinimo prasmė ir uždaviniai** // Atspindžiai, 1992, kovo 1-15 (kn. „Tautinis auklėjimas“ II dalies 4 skyriaus fragmento perspaudas. - Raštai, t. 8).
- Evangelija ir kultūra** // Katalikų kalendorius žinynas. 1988. - Kaunas; Vilnius: Lietuvos Vyskupų konferencijos leidinys, 1988, p. 148-160 (kn. „Ora et labora“ II skyriaus perspaudas. - Raštai, t. 7).
- Evangelija ir kultūros savarankiškumas** // Ateitis, 1979, Nr. 7/8, p. 232-234 (plg. kn. „Ora et labora“ II skyriaus 3 poskyrį. - Raštai, t. 7).
- Filosofija kaip interpretacija** // Draugas, 1978, sausio 28 (plg. kn. „Filosofijos kilmė ir prasmė“ II skyriaus 3 poskyrį. - Raštai, t. 6).
- Gramatika ar eschatologija: vienuolinio gyvenimo prasmė ir vertė** // Tėviškės žiburiai, 1972, gruodžio 21; 1973, sausio 04-25 (plg. kn. „Ora et labora“ IV skyrių. - Raštai, t. 7).
- Išlaisvinimo teologija: visuomeninio bažnyčios išsipareigojimo pavojai** // Tėviškės žiburiai, 1985, Nr. 22-42 (plg. kn. „Išlaisvinimo teologija“. - Raštai, t. 5).
- Krikščionies vaizdas** // Aidai, 1964, Nr. 4, p. 153-162 (plg. kn. „Didieji dabarties klausimai“ I skyriaus 1 poskyrį. - Raštai, t. 5).
- Kristus kaip gyvenimo matas** // Ateitis, 1967, Nr. 10, p. 291-295 (plg. kn. „Dievo avinėlis“ III skyriaus 2 poskyrį. - Raštai, t. 4).
- Kūrybos problema** // Logos, 1935, Nr. 1, p. 65-80 (plg. „Kultūros filosofijos įvado“ priedą. - Raštai, t. 1).
- Laisvės samprata** // Katalikų kalendorius žinynas. - Vilnius, 1989, p. 150-172 (plg. kn. „Dievas ir laisvė“ I skyrių. - Raštai, t. 7).
- Maldos formos** // Aidai, 1981, Nr. 3, p. 143-153 (plg. kn. „Ora et labora“ III skyriaus 2 poskyrį. - Raštai, t. 7).
- Maldos prasmė** // Aidai, 1981, Nr. 1, p. 1-10 (plg. kn. „Ora et labora“ III skyriaus 1 poskyrį. - Raštai, t. 7).

- Marijos apmąstymas** // Aidai, 1953, Nr. 10, p. 433-441 (plg. kn. „Didžioji padėjėja“ I skyrių. - Raštai, t. 4).
- Metafizika ir lietuvių kalba** // Veidai'88. - Vilnius: Vaga, 1989, p. 267-280 (kn. „Filosofijos kilmė ir prasmė“ priedo perspaudas. - Raštai, t. 6).
- Moralinis tėviškės pobūdis** // Tautos etosas, 1990, Nr. 2, p. 12-14 (kn. „Tautinis auklėjimas“ įvadinės dalies III skyriaus fragmento perspaudas. - Raštai, t. 8).
- Nacionalizmo padariniai** // Židinys, 1934, Nr. 7, p. 66-72 (plg. kn. „Tautinis auklėjimas“ III dalies 3.3 poskyrį. - Raštai, t. 8).
- Nacionalizmo pagrindai** // Židinys, 1934, Nr. 5/6, p. 480-488 (plg. kn. „Tautinis auklėjimas“ III dalies 3.2 poskyrį. - Raštai, t. 8).
- Namų baimė** // Aidai, 1953, Nr. 3, p. 97-104 (plg. kn. „Saulės giesmė“ II skyriaus 4 poskyrį. - Raštai, t. 4).
- O. **Spenglerio kultūros supratimas** // Naujoji Romuva, 1936, Nr. 33/34, p. 624-627 (plg. kn. „Kultūros filosofijos įvadas“ 1 skyriaus 1 poskyrį. - Raštai, t. 1).
- Prof. Antano Maceinos laiškas** // Ateitis, 1975, Nr. 1, p. 6-10; Nr. 2, p. 36-38 (tai sutrumpintas A. Maceinos laiškas Ateitininkų federacijos vadui dr. Petruui Kisieliui; visas laiškas pavadinimu „Ateitininkų darbai ir dienos“ išspausdintas: „Draugas“, 1974, spalio 5; 12, perspausdintas: *A. Maceina*. Raštai, t. 13).
- Religija ir evoliucija** // Aidai, 1968, Nr. 8, p. 337–346; Nr. 9, p. 406-410; Nr. 10, p. 450-456 (plg. kn. „Didieji dabarties klausimai“ III skyrių. - Raštai, t. 5).
- Religija ir tautiškumas** // Tiesos kelias, 1934, Nr. 10, p. 539-551 (plg. kn. „Tautinis auklėjimas“ II dalies 5.1 a, b, c ir 2 a, b, c bei III dalies 4.1 a, b skyrius. - Raštai, t. 8).
- Religijos ir tautos dialektika** // Draugas, 1979, lapkričio 24, Nr. 272 (43); gruodžio 01, Nr. 278 (44); LKMA Suvažiavimo darbai. - Roma, 1987, t. 11, p. 3-18 (plg. kn. „Orą et labora“ I skyriaus 1-9 poskyrius. - Raštai, t. 7).
- Religinis buržujus** // Naujoji Romuva, 1937, Nr. 33/34, p. 612-614 (plg. kn. „Buržuazijos žlugimas“ II skyriaus 1.1-3 poskyrį. - Raštai, t. 2).
- Ryšiai su tėvyne** // Draugas, 1977, rugsėjo 17 (tai ištrauka iš str. „Ateitininkų darbai ir dienos“, išspausdinto kn. „Ateitininkų keliu“. - Chicago, 1977, p. 7-23; Raštai, t. 13).

- Socialinis problemos pobūdis** // XX amžius, 1937, liepos 09, Nr. 152 (plg. kn. „Socialinis teisingumas“ įvadinio skyriaus 1 poskyrij. - Raštai, t. 2).
- Svečias ar mokytojas (Kristus)** // Laivas, 1974, Nr. 7, p. 1-5 (plg. kn. „Ora et labora“. - Raštai, t. 7).
- Tautinis pašaukimas** // Židinys, 1933, Nr. 8/9, p. 97-114; Nr. 10, p. 241-251; Nr. 11, p. 387-394 (plg. kn. „Tautinis auklėjimas“ įvadinę dalį. - Raštai, t. 8).
- Trys galybės: buržuazija, prometėjizmas, krikščionybė** // Naujoji Romuva, 1937, Nr. 18, p. 411-412; Nr. 19, p. 436-437; Nr. 20, p. 461-462 (plg. kn. „Buržuazijos žlugimas“ įvado 1-5 poskyrius. - Raštai, t. 2).
- Žmogaus širdies virpėjimai pasaulio istorijoje** // Pasaulio lietuvis, 1970, Nr. 13/49, p. 213-214 (plg. kn. „Didysis Inkvizitorius“ II skyrių. - Raštai, t. 3).

VARDŲ RODYKLĖ

- Adam K. 108, 135
Alantas V. 51-56, 170, 171,
174-176, 418
Aleksandras Didysis 363
Allers R. 127
Ambrazevičius J., žr. Brazaitis J.
Andriekus L. 268
Andriuškevičius A. 520
Angelico Fra 77
Antonescu 145
Anwander 135
Anzelmas Kenterberietis 454
Apollinaris 92
Arndt E. M. 159
Aristotelis 25, 223, 503, 508, 510,
518
Augustinas, šv. 102, 245, 270
Ažubalis P. 499

Bach J. S. 335
Bagdanavičius V. 246, 250, 294,
436, 486, 576
Bakšys J. 555
Balčikonis J. 351
Balčiūnas V. 331
Balibar 158
Balkūnas J. 574
Baltinis A. 204, 287, 295, 346, 359
Banez D. 370
Banhofer O. 109, 110, 132-134

Barsanescu S. 126
Basanavičius J. 372, 426
Basilidas 92
Bauba K. 274
Bauch Br. 107
Baudelaire Ch. 73, 241
Bea 483
Beethoven L. van 472
Benediktas XV 28
Bentham J. 502
Bera 158
Berchmans J. 139, 153
Berdiajevas N. 37, 47, 107, 108,
132, 516
Bergstraesser 440
Bernhard J. 126
Bilaišytė D. 184
Bilaišytė V. 184
Byron G. N. 502
Biržiška M. 420
Blaetner Fr. 142
Blokas A. 446
Blondel M. 155, 232
Boccaccio G. 338
Bochenski J. M. 503
Boecijus A. M. T. S. 265
Böhme K. 156
Bonaventūras, šv. 236
Bonifacas VIII 493, 495
Bopp L. 118, 146

Bosco G. 143
 Bougie C. 158
 Bradūnas K. 78-80, 83, 85-87,
 265, 377, 431, 585
 Brandsch H. 145
 Brazaitis J. 401, 417, 441, 531,
 539, 549, 562, 566, 573, 577,
 578, 580
 Brazdukas St. 584
 Brazdžionis B. 71, 440, 441
 Breck L. 144
 Brelage M. 511
 Brizgys V. 57, 539, 549, 562, 577,
 578
 Būčys P. 457, 458, 480, 481, 484,
 485, 558
 Buehler Ch. 143, 155
 Būga K. 351
 Bukontas A. 588
 Bulgakovas S. 149
 Bultmann R. 362, 366
 Bunghardt K. M. 152

 Camus A. 241
 Canestri G. 354
 Casel O. 146, 147
 Casotti M. 144
 Cathrein V. 135
 Celiešius P. 204, 205, 359, 485,
 486, 499
 Celsas A. K. 186
 Cesevičius D. 413
 Charmot R. P. 128
 Chirico G. de 516
 Chomiakovas A. 102
 Chomsky N. 502
 Cieškovskis A. 429
 Cirtautas K. K. 192
 Civardi L. 537
 Claparède E. 155
 Claudel P. 65
 Congar Y. M. 414, 421
 Cordes P. J. 205, 211

 Craemer U. 121
 Croce B. 521, 522
 Čiurlionis M. K. 86, 516

 Dacqués E. 136
 Dambach K. 120
 Dambrauskas-Jakštas A. 89, 90,
 101, 102, 160, 161, 165-167,
 320, 423, 436-438, 447
 Dambriūnas L. 351
 Damušis A. 531, 532, 562, 580
 Darwin Ch. 288
 Dausa 413
 Dauthendey M. 70
 Dawson Ch. 108
 Deborinas A. 519
 Delabar M. 129
 Delacroix E. 155
 Dempf A. 514
 Descartes R. 510, 511
 Dessoir M. 31
 Dickens Ch. 502
 Dielininkaitis P. 417, 568, 569
 Dirmeikis B. T. 413
 Djilas M. 518
 Donelaitis K. 226
 Dostojevskis F. 340, 419, 446, 447,
 516, 589, 591
 Dovydaitis P. 189, 190, 239, 320,
 322, 323, 329, 436, 545, 546,
 568, 569
 Dovydas 60
 Driesch H. 154
 Droste-Huelshoff A. von 68, 76
 Duering L. 223
 Dumas A. 155
 Dunsas Škotas J. 358
 Durkheim E. 152

 Edvardas 111
 Eggersdofer Fr. 155
 Elias 101
 Ellbracht W. 143

Ellis-Kobilinskis 149
 Elzbieta 353, 359
 Eretas J. 192, 193, 273, 432, 438
 Ermatinger E. 66, 68
 Erodas 359
 Eutyches 92
 Ewers W. 157

Fargues M. 129
 Faulhaber M. 177, 422
 Feck C. 149
 Federer H. 164
 Feld Fr. 130
 Feltin 480
 Feurer G. 133
 Filaretas 213
 Filonas Aleksandrietis 134
 Fitzpatrick E. A. 125
 Flittner W. 119, 120
 Foerster Fr. W. 47, 50, 105
 Fröbes J. 156
 Froebel Fr. 152

Gabrys J. 372
 Gaida-Gaidamavičius Pr. 192
 Galilei G. 230
 Garaudy R. 289
 Gediminas 78-81, 83-85
 Geyer W. 144
 Gemelli A. 150
 Gerathewohl S. 151
 Gerulis E. 242, 244, 584
 Gessen S. 142
 Gevanescu 145
 Ghiben 145
 Gillmeier A. 205, 206
 Girmius J. 193, 198, 199, 329, 331
 Girmius K. 312, 331, 584
 Gobis J. 418
 Godier A. 152
 Goeldel P. 152
 Goethe J. W. 148, 176, 516, 521
 Goya Fr. de 335

Grassier R. 157
 Grigaitytė K. 68-77
 Grigalius XVI 459
 Grinienė A. 385, 391, 401, 405, 586, 590
 Grinius J. 235, 237, 238, 334, 338, 383, 385, 386, 389, 391, 396, 401^03, 409, 417, 421, 431^52, 486, 545, 554, 561, 568, 569, 575, 584, 586

Gründel G. 37
 Grünewald H. 158
 Grušas J. 417
 Guardini R. 108, 146, 147
 Guyau J. M. 189
 Günzel K. 144

Haag H. 370
 Häberlin P. 125, 126, 130
 Haecker T. 110, 117
 Hagener C. 159
 Halevy D. 44
 Hansen W. 155
 Hartmann N. 138, 336
 Hattingberg H. T. 128
 Hauer J. 136
 Havre E. de 144
 Hecht K. M. 155
 Hegel G. W. 138, 518
 Heidegger M. 223, 225-229, 232, 233, 503, 505, 509, 511, 513, 517, 518

Heiler Fr. 148, 239
 Hellapach W. 121
 Hello E. 592
 Herakleitas 231
 Hesiodas 183
 Hitler A. 38, 41, 405
 Hobbes T. 502, 503
 Hoene-Wronski J. M. 429
 Horacijus 273
 Hovre Fr. 153
 Huizinga J. 514

- Humboldt W. von 517
Hume D. 89, 502, 511, 516
Husserl E. 507-509, 512, 518, 519
- Ibsen H. 236, 237
Yla St. 187, 189-193, 198, 200, 201, 318, 320, 322, 329, 331, 440, 585, 590
- Iljinai I. 149
Ivanauskas M. 235, 240, 584
Ivinskis Z. 381, 385, 386, 389, 391, 396, 401, 402, 405, 410, 411, 417, 468, 529, 536, 539, 547, 579
Izaokas 448
- Jablonskis J. 351
Jaegerschmid A. 507
Jaentsch E. R. 157
Jäger W. 129
Jahn Fr. L. 152
Jakštas A., žr. Dambrauskas-Jakštas A.
Jānesch-Althoff 159
Jasaitis D. 563, 564, 566
Jasmantas A., žr. Maceina A.
Jaspers K. 342, 501, 509, 512, 513
Jaunius K. 351
Jėzus Kristus 10, 16, 18, 50, 70, 89-103, 108, 109, 133-135, 148, 178, 180, 186-189, 206-219, 238, 245, 268, 283, 288, 292, 294, 295, 297-299, 304, 335, 348-350, 353-360, 363-368, 414, 421, 446-449, 454, 465, 480, 489, 494, 496, 541, 546, 563
Jobas 381, 443, 449, 501, 504
Jočys P. 545, 546, 554, 568, 569, 575
Jodl Fr. 472
Joel K. 342
Jokūbas 282, 448
Jona 97
- Jonaitis V. 198-200, 202
Jonas Chrizostomas 421
Jonas, evangelistas 103, 283, 294, 352, 360, 362, 368
Jonas Krikštytojas 101, 212, 359, 448
Jucevičius F. 242, 243, 246, 249, 584
Judas 100
Jung C. G. 68
Juodeika VI. 228
Juozapas 99
Juozapas Flavijus 135
Juras Pr. 436, 454, 499, 587, 588, 590
- Kaegi A. 357
Kafka F. 241
Kairys A. 235, 237, 333, 584
Kakariekia J. 531
Kaminskas E. 560
Kant I. 138, 511, 520
Kapočius F. 421, 531, 555, 564
Karrer O. 135, 136
Karvelis P. 555, 560, 561-563, 566, 569, 575
Katilius V. 553, 568, 579, 580
Kavaliauskas Č. 349, 362, 371
Kavoliūnas V. 584
Kazimieras 75, 437
Kazlauskas V. 566
Keblys K. 319
Keyserling H. 337, 338
Keliuotis J. 416, 417, 438, 527
Kerschensteiner G. 130
Kijauskas G. 297, 306
Kisielius P. 183, 300, 328, 342, 583, 594
Klimas L. 527
Kolyčius V. 191
Kolumbas K. 344
Kopernikas M. 511
Kösters L. 134, 135
Kramer W. 144

- Krasinskis Z. 429
 Kriekė E. 144
 Krištanavičius B. 555
 Krokys B. 183, 184
 Krupavičius M. 423, 536-540,
 544-566, 575, 578
 Kudirka V. 426
 Künkel Fr. 154
 Kuraitis P. 433, 434, 457, 505
 Labanauskaitė V. 562
 Lacroze R. 157
 Lagerloef S. 273
 Laros M. 127, 128
 Laučka J. B. 191-193, 198
 Laučkai 555
 Le Fort G. von 137
 Lehmann Al. 139
 Lehmann E. 159
 Leyendecker H. 509
 Leleel J. 429
 Leonardas, šv. 239
 Leonas Didysis 92
 Leonas XIII 28, 58, 459, 537, 542,
 543
 Leonhard S. 475, 518
 Lermontovas M. 236, 237
 Leroy L. 153
 Lersch Ph. 155
 Lieberti A. 106
 Lindvorsky J. 107
 Linne C. 288
 Litt T. 130, 440
 Liubinas Br. 453, 467, 482
 Liulevičiai A. ir A. 184, 185, 188
 Liuima A. 587, 588, 590, 591
 Liuteris M. 521, 568
 Lobkovičius N. 473
 Lomanas J. 32
 Löwith K. 518
 Lozorius 360, 366
 Lukas 354, 359, 360, 365, 368,
 369, 448
 Maceina A. (sūnus) 384, 406, 407,
 409
 Maceina A. 191, 192, 198, 204,
 205, 229-234, 242, 250, 261,
 270, 274, 279, 280, 286,
 296, 300, 324-327, 332, 341,
 342, 344, 346, 362, 363, 377,
 417, 418, 420, 431-436, 438,
 439, 441-448, 450-453, 466,
 467, 483, 487-490, 493, 495,
 497, 499-503, 506, 507, 509,
 512, 513, 515, 517, 518, 520,
 525-527, 529-540, 547, 549,
 554-556, 568, 570, 575, 579,
 580, 582-591, 594
 Maceina S. 384, 406, 407
 Maceinaitė D. 384, 387, 406, 407
 Maceinienė J. 384, 387, 389, 409,
 527, 535, 586
 Maceinienė T. 382, 586, 588
 Mačernis J. 288
 Mayer H. 125
 Maironis 426, 438
 Malinauskas I. 417
 Malula J. 218, 220
 Maniol A. 156
 Mankeliūnas M. V. 566
 Mantvydas P. 417
 Marcei G. 249, 509
 Marčiulionis J. 527
 Marija (Švč. Mergelė ir Motina)
 99, 148-150, 177, 212, 297-
 299, 359, 360, 448, 501, 594
 Maritain J. 572, 584
 Marrou 159
 Martinez dela Rosa Fr. 73
 Martišius P. 525
 Marx K. 463, 508, 518, 519
 Masalskis I. 520
 Matas 360, 364, 365, 368, 369,
 448
 Matulionis T. 562
 Mažvydas M. 586, 590

McNamara E. 555
 Meyer-Hollwege Fr. 118
 Menghin O. 171, 172
 Meras I. 330, 331, 334
 Meurers J. 230
 Michelangelo B. 71
 Mickevičius A. 80, 84, 168, 429,
 464, 589, 591
 Mickūnas A. 502
 Mikailaitė O. 242-244, 584
 Mikalojus 84
 Mykolaitis-Putinas V. 69, 236,
 270, 273, 274, 346, 351, 432,
 433, 591
 Mill J. G. 502
 Millot A. 153
 Mindaugas 84, 85
 Mistral G. 76
 Mitterer A. 24-28
 Mockūnas L. 502
 Moerike E. 68
 Molotovas V. 522
 Montier E. 143
 Morkus 96, 97, 101, 360, 365
 Morta 297-299, 360
 Motiejus 100
 Mozè 60, 64
 Muckermann H. 126
 Mueller M. 506
 Müller-Freienfels R. 157
 Mussolini B. 38, 552

 Napoleonas 447
 Natkevičius V. 529
 Natorp P. 152
 Nèris S. 68, 76
 Neumann E. 522
 Neunheuser H. 116
 Newman J. H. 136
 Nietzsche F. 30, 514
 Nobel A. B. 236
 Nohl H. 155
 Norkaitis J. 560, 561

 Nostitz-Rieneckas R. V. 173

 Olšauskas K. 437
 Ortega y Gasset J. 373, 514, 516
 Ott K. 136
 Otto B. 144

 Pagasse 158
 Payot J. 142
 Pakštas K. 417, 484, 558
 Pakuckas Č. 417
 Paltarokas K. 414
 Pankauskas J. 417
 Paransevičius J. 527
 Pascal B. 108, 271, 469
 Paškus A. 289, 306, 331
 Paul H. 224
 Paul J. 117
 Paulius 10, 95, 100, 215, 283, 285,
 352, 354, 360, 366, 449, 495,
 496
 Paulius VI 199, 217
 Pautienius J. 274
 Petermann B. 154
 Petersen P. 142
 Petraitis A. D. 566
 Petras 102, 495
 Pico della Mirandola G. 243
 Pieper J. 351
 Pijus IX 57, 80, 217, 459, 464
 Pijus X 489
 Pijus XI 57, 58, 129, 459, 482, 489
 Pijus XII 57, 58, 63, 356, 482,
 548, 572
 Pikūnas J. 342
 Pilotas 335
 Piobetta 158
 Platonas 106, 223, 243, 265, 435,
 503, 505, 507, 509, 510, 512,
 514, 517, 518
 Plattard J. 121
 Plechanovas G. 519
 Popovskis N. 230

Pranciškus Asyžietis 231, 501
 Prunskis J. 297, 526
 Puidokas V. 499
 Puškinas A. 419

 Rabe J. 156
 Rachmanova A. 474
 Racine G. 152
 Rafaelis S. 472
 Rahner K. 349
 Ranke L. 521
 Rauen H. 121
 Ravel M. 335
 Ražaitis M. 436, 437, 454
 Reimont V. St. 236, 273
 Reinys M. 414, 457
 Reynold G. de 33-18, 109
 Révész G. 157
 Rhine J. B. 154
 Ribbentrop J. 522
 Rilke R. M. 68, 443, 444, 530
 Rimšelis V. 383-386, 404
 Ritter 159
 Roth H. 156
 Rouault G. 237
 Rubikas A. 204-207, 209, 211,
 213-217, 219, 220, 346, 359, 583
 Rubšys A. 88-91, 94-104, 348

 Safo 73
 Salys A. 351, 372, 417
 Samuelis 448
 Sartre J. P. 224, 232-234, 241,
 509, 513
 Sass 522
 Sauvagnargues 159
 Savonarola G. 240
 Scheeben M. J. 149, 150
 Scheller M. 504, 513
 Schlier H. 347
 Schmaus M. 215, 358
 Schmidt W. 135, 136
 Schneider F. 127, 129, 143

 Schnürer G. 108
 Schopenhauer A. 362, 508
 Schröteler J. 121, 126
 Schulte Ch. 129
 Scott W. 502
 Sedlmayr H. 271
 Seyfert R. 144
 Seitillange A. D. 163
 Seitz H. 155
 Sganzini C. 141
 Shakespeare W. 502, 516
 Simeonas 212
 Simon Th. 156
 Simonas 448
 Simonas Kirenietis 213
 Skardžius P. 351
 Skrupskelis I. 417, 438
 Skrupskelis K. 224, 242, 318-320,
 584
 Skrupskelytė V. 270, 272
 Skvireckas J. 61-65, 349, 438, 457,
 526
 Slavėnienė M. 432
 Slovackis J. 429
 Smetona A. 413
 Snell B. 344
 Soiron T. 148
 Sokratas 507, 511
 Solovjovas VI. 132, 223, 274, 275,
 338, 434, 446, 504, 505, 513, 516
 Solženicynas A. 200, 201, 306, 307
 Soubirou, Bernadetė 177-180
 Spann O. 155
 Spengler O. 34, 49, 170-172, 175,
 514, 594
 Spranger E. 110, 130
 Stankevičius J. 436, 457
 Staugaitis J. 346, 457
 Stavenhagen K. 159
 Steinbüchel T. 108
 Sterzinger O. H. 157
 Stočkus Br. 33
 Stravinskytė I. 191, 193, 194

- Šakovska Z. 474
Šalkauskis St. 9, 19, 187, 190,
198, 225, 228, 238, 273-276,
296, 312, 318, 319, 342, 343,
345, 413-420, 433^35, 469,
484, 501, 505, 529, 558
Šidlauskas A. 564
Šimanskis 396
Šiškus 525
Škirpa K. 527
- Tardini D. 555
Tarouca A. S. 137
Tasnâdy-Nagy 112
Teilhard de Chardin P. 205, 277,
278, 288, 289, 447, 455, 456,
461, 487, 500
Terms J. 126
Tyciak J. 147
Timotiejus 101
Titas 101
Toth T. 592
Tolstojus L. 236, 241, 340
Tomas Akviniėtis 24-28, 125, 138,
139, 230, 248, 492, 507, 510
Trimakas K. 199, 585
Trubeckojus E. 516
Trumpa V. 222, 224-231, 502, 584
Tulaba L. 347, 535, 536, 537, 554,
556, 575, 580
Tverskaitė A. 586
- Vaičiulaitis A. 268, 275, 417
Vainauskas P. 545, 546, 566, 569
Vaitiekūnas-Katilius V., žr. Kati-
lius V.
Vaižgantas (Tumas J.) 426
Valaitis J. 554, 575
Valančius M. 520
Vardys V. 303, 531
- Vasiliauskienė D. 222, 225, 228,
232, 233, 584
Vergilijus 110
Verlaine P. 68
Viliamas VI. 545
Villaespesa F. 70
Vino G. 49
Vytautas Didysis 273, 450, 451, 529
Vitkus B. 417
Voldemaras A. 413
Vonier-Ellerhorst 108
Vossler K. 371
Vries J. de 138-140
- Weber L. 130
Weiss A. M. 163
Welty E. 109
Werfel Fr. 177, 178
Whitehead A. N. 503
Wichmann O. 106
Wilde O. 502
Willmann O. 116
Willwoll A. 153
Winthuis J. 136
Wyss W. H. 157
Wust P. 224, 231, 232
- Ulbricht W. 477
Unamuno M. de 68
Undset S. 236, 237
Uri 159
- Zach F. 168
Zangerle I. 66
Zenkovskis V. 142
Zimmermann Fr. 127
- Želigovskis L. 522
Žiūraitis T. 287, 585
Žvirzdys V., žr. Vardys V.

TURINYS

I. RECENZIJOS. APŽVALGOS. ATOLIEPIAI

ATEITININKŲ IDEOLOGIJA. <i>Vienos prof. St. Šalkauskio</i>	
<i>knygos proga</i>	7
I. Idealo nustatymas.....	9
1. <i>Idealas</i>	10
2. <i>Veikimo plotas</i>	11
3. <i>Veikimo principai</i>	12
II. Idealo vykdymas.....	14
1. <i>Katalikiškumas</i>	14
2. <i>Tautiškumas</i>	15
3. <i>Šeimyniškumas</i>	16
4. <i>Visuomeninis veiklumas</i>	16
5. <i>Inteligentiškumas</i>	17
III. Ko dar trūksta.....	19
1. <i>Bendras raštas</i>	20
2. <i>Vadovėliai</i>	20
GAMTOS FILOSOFIJA.....	24
[SIELOS PROBLEMA].....	29
TRAGIŠKOJI EUROPA. <i>Gonzague de Reynoldo knygos</i>	
<i>lietuviško vertimo proga</i>	33
1. Veikalo pobūdis ir paskirtis.....	33
2. Naujo amžiaus pradžia.....	36
3. Visuotinė revoliucija.....	40

4. Gyvenimo centro ieškojimas.....	42
5. Grįžimas prie dvasinio centro.....	47
[ŽYGIUOJANTI TAUTA].....	51
POPIEŽIŲ ENCIKLIKOS.....	57
NAUJASIS PSALMYNAS.....	59
MOTERIŠKUMAS LYRIKOJE. <i>Recenzijos vietoje</i>	66
KARALIUS IR POETAS.....	78
DIEVIŠKOJO ŽODŽIO KENOZĖ. <i>Recenzijos vietoje</i>	88
PEDAGOGINĖ UŽSIENIO LITERATŪRA, 1935 METAI.....	105
Bendra apžvalga.....	105
1. <i>Pedagoginės bendrybės</i>	105
2. <i>Patartini veikalai religijos mokytojams</i>	107
3. <i>Patartini veikalai istorijos ir visuomenės</i> <i>mokslo mokytojams</i>	108
4. <i>Patartini veikalai lotynų kalbos mokytojams</i>	110
UŽSIENIO NAUJIENOS.....	111
[UŽSIENIO SPAUDOS APŽVALGA].....	115
Simbolis, pasaulėžiūra ir ugdymas.....	115
Katekizmo problema katalikiškoje pedagogikoje.....	116
Ugdomosios jėgos aukštojoje mokykloje.....	118
Mokymas gramafono plokštelėmis.....	119
Mokymo laiko trumpinimas.....	119
Naujų mokinių stebėjimas.....	120
Kova už tėvų teises.....	121
Kino teatras ir jaunimas.....	121
Teatras ir auklėjimas.....	122
Kalbos mokymas ir kalbos išmokymas.....	123
1936 M. UŽSIENIO LITERATŪROS APŽVALGA.....	125
Pedagoginė sritis.....	125

1. Filosofinė pedagogika.....	125
2. Fizinis lavinimas.....	126
3. Auklėjimo mokslas.....	127
4. Šeimos pedagogika.....	127
5. Religinė pedagogika.....	129
6. Pedagogikos istorija.....	129
7. Atskiri pedagoginiai klausimai.....	130
8. Pedagoginiai laikraščiai.....	131
NAUJAUSIA UŽSIENIO LITERATŪRA.....	132
1937 METŲ UŽSIENIO PEDAGOGIKOS-PSICHOLOGIJOS VEIKALŲ APŽVALGA.....	141
Pedagoginė sritis.....	141
1. Filosofinė pedagogika.....	141
2. Didaktika.....	142
3. Auklėjimas.....	143
4. Dabarties pedagogika.....	144
VEIKALAI SVETIMOMIS KALBOMIS.....	146
1938 M. UŽSIENINĖ PEDAGOGINĖ-PSICHOLOGINĖ LITERATŪRA.....	151
Pedagogika.....	151
Psichologija.....	153
1939 M. UŽSIENIO PEDAGOGINĖS LITERATŪROS APŽVALGA.....	158
Pedagogika.....	158
GYVENIMAS IR POEZIJA. <i>Dėl A. Jakšto straipsnio</i> <i>„Mūsų kova su 'trečiafrontininkais'“</i>	160
I. Poezijos pakrikimo priežastys.....	161
1. Gyvenimo įtaka kūrybai.....	161
2. Dabartinio gyvenimo chaotiškumas.....	162
3. Poezijos pakrikimas kaip visuotinio chaoso <i>pasėka</i>	164
II. Priemonės poezijai atgaivinti.....	165
1. <i>Sutvarkyti pakrikusį galvoįimą</i>	166

2. <i>Sutvarkyti pakrikusį gyvenimą</i>	167
UNIVERSALINĖS KULTŪROS IDĖJA.....	170
„BERNADETĖS GIESMĖ“.....	177
DIDELĖS AUKOS DARBAS [<i>Apie sielovados žurnalą „Auka“</i>].....	181
PROTESTAS IR TREMTIS. <i>Atoliepis į atsiliepimus. Ateitininkijos</i> <i>apsisprendimo klausimu</i>	183
I. Protesto sąmonės prasmė.....	184
1. <i>Atgrasa protestui</i>	184
2. <i>Protesto sklaida</i>	185
3. <i>Protestas kaip variklis</i>	187
4. <i>Ateitininkijos kilmė iš protesto</i>	189
II. Tremties sąmonės prasmė.....	191
1. <i>Atgrasa tremčiai</i>	191
2. <i>Tremties svarstymas</i>	192
3. <i>Tremties esmė</i>	194
4. <i>Ateitininko tremtinio ideologija</i>	197
Užsklanda: melas ir priedarta.....	200
AUKOTOJAS AR SENIŪNAS? <i>Atsakymas kun. A. Rubikui</i>	203
1. Kritikos pobūdis.....	203
2. Kristaus kunigygtės peraiškinimas.....	209
3. Sociologinis klerikalizmas.....	215
FILOSOFIJA KAIP SVARSTYBOS.....	222
1. Abejotini žodžiai.....	224
2. Citatų prasmė.....	228
3. Pagerbtieji ir pamirštieji.....	231
MENAS IR MORALĖ. <i>Atsiliepimai</i>	235
APIE EVANGELIJĄ IR KULTŪRĄ. <i>Diskusijos apie A. Maceinos</i> <i>straipsnį ir atoliepius</i>	242
ASMENS NEMIRTINGUMAS. <i>Atsakymas vienaknygiams</i> <i>recenzentams</i>	246

II. VIEŠIEJI LAIŠKAI IR KALBOS

SAVOSIOS VALSTYBĖS IDEALAS. <i>Lietuvių fronto vadovybei Amerikoje</i>	253
KOVON SU VAKARIEČIO ILIUZIJOMIS.....	262
[LAIŠKAS KAZIUI BRADŪNUI].....	265
FILOSOFO LAIŠKAS GYDYTOJAMS [<i>Prof. Antano Maceinos žodis Ohajo Lietuvių gydytojų draugijos visuotiniam susirinkimui Klyvelende 1970 m. lapkričio 7 d.</i>].....	280
„BAŽNYČIOS IR PASAULIO“ REIKALU. <i>Pastabos Tomo Žiūraičio straipsniui</i>	287
MORTOS SĄMONĖ [<i>Žodis, tartas Lietuvių katalikų mokslo akademijos Čikagos židinio posėdyje, įteikiant kun. J. Prunskio fondo premiją už 1973 m. religinį veikalą</i>].....	297
AITEININKŲ DARBAI IR DIENOS. <i>Antano Maceinos laiškas Ateitininkų federacijos vadui dr. Petruui Kisieliui</i>	300
I. <i>Protesto sąmonė</i>	301
1. <i>Ateitininkijos kilmė iš protesto</i>	301
2. <i>Protesto sąmonės turinys</i>	303
3. <i>Melo atskleidimas</i>	306
II. <i>Tremties sąmonė</i>	309
1. <i>Ateitininko būseną tremtyje</i>	309
2. <i>Ateitininko ryšiai su tėvyne</i>	313
III. <i>Dienos rūpesčiai</i>	317
1. <i>Ateitininkų ideologijos rūpesčiai</i>	317
2. <i>Kongresas ir jo tema</i>	321
STUDIJŲ SAVAIČIŲ PRASMĖ TREMTYJE. <i>Prof. dr. Antano Maceinos sveikinimo žodis jubiliejinei studijų savaitai Europoje š. m. liepos 16-23 d. Freisinge, Vokietijoje</i>	325
PASAULĖŽIŪRINIŲ LEIDINIŲ SERIJOS REIKALU [<i>Laiškas Ateitininkų federacijos pirmininkui dr. Adolfui Damušui, 1978 m. gegužės 16 d.</i>].....	328

MENAS IR MORALĖ - SUAKTUALĖJUSI MŪŠŲ PROBLEMA <i>Laiškas „Tėviškės žiburių“ redaktoriui.....</i>	222
„FILOSOFAVIMAS... YRA REIKALAS KIEKVIENO ŽMOGAUS - IR VERGO, IR VALDOVO“ [<i>Laiškas Ateitininkų federacijos vadui dr. Petrui Kisieliui</i>].....	342
NETIKŠA AR DERINTOJAS? [<i>Laiškas kun. Kęstučiui Trimakui</i>] 345	
ŠVENTRAŠTIS IR JO VERTIMAS. <i>Atviras laiškas prel. Ladui Tulabai</i>	347
PADĖKOS ŽODIS [<i>Laiškas bičiuliams A. Maceinos 75-erių metų minėjimo progai</i>].....	375
III. DIENORAŠTIS. INTERVIU	
[DIENORAŠTIS, 1945 M.].....	381
40 METŲ SUKAKTIES TEMOMIS [<i>Atsakymai į žurnalo „Į laisvę“ klausinius</i>].....	412
POKALBIS SU PROFESORIUM ANTANU MACEINA	
JO 60 METŲ SUKAKTIES PROGA [<i>Dr. Jono Griniaus pokalbis su A. Maceina</i>].....	431
Polinkis į literatūrą.....	431
Posūkis į filosofiją.....	433
Atogrėžis į teologiją.....	436
Nemalonumai dėl socialinių ir politinių idėjų.....	437
Atogrėžis į poeziją.....	441
Apie kritiką ir šių dienų lyriką.....	443
Vaisingiausi laikotarpiai.....	445
Naujausi vėjai teologijoje.....	446
Vokiečių studentai ir universitetas.....	449
[ŽMONĖS, KURIUOS IŠAUGINO NEPRIKLAUSOMA LIETUVA] [<i>A. Maceinos atsakymai į kun. Broniaus Liubino klausimus</i>].....	453

LIETUVIŲ LANKYMAISI Į PAVERGTĄ KRAŠTĄ IR JŲ NAUDA TAUTAI [<i>Žurnalo „Į laisvę“ redaktorius pašnekesys su Antanu Maceina</i>].....	467
ALTORIUS AR VARSTOTAS? <i>Pokalbis su profesorium Antanu Maceina jo naujos knygos proga</i>	488
PER FILOSOFĄ PRASIVERŽIA DVASINIS NERIMAS. <i>Pokalbis su Antanu Maceina</i>	501

P R I E D A I

<i>Ignas Medžiukas. Profesorių Maceiną prisimenant</i>	525
<i>Vincas Natkevičius. Prof. Antanas Maceina iš arti ir toli. Atsiminimų žiupsnelis</i>	529
<i>Ladas Tulaba. Susirašinėjimas su prof. A. Maceina</i>	535
Sudarytojo pastabos.....	581
Vardų rodyklė.....	596

Maceina, Antanas

Ma32 Raštai / Antanas Maceina; [sudarė Antanas Rybelis]. - Vilnius: Mintis, 1990-2008 - (Iš Lietuvos filosofijos palikimo: LFP, ISSN 1822-7368)

[T.] 14: Recenzijos, viešieji laišakai, interviu. - 2008. - 610 p. - Bibliogr., p. 581-595. - Vardų r-klė: p. 596-603. - ISBN 978-9986-09-362-6

Keturioliktame, paskutiniame, tome spausdinamos A. Maceinos prieškario ir emigracinėje periodinėje spaudoje skelbtos knygų recenzijos, atsiliepiamai apie kitas publikacijas, polemniai atsakymai jo knygų kritikams, užsienio filosofijos, psichologijos, pedagogikos literatūros metinės apžvalgos, viešieji laišakai ir kalbos įvairiomis visuomeninių renginių progomis, proginiai viešieji laišakai savo bičiuliams, žymiesiems kultūros veikėjams. Taip pat spausdinamas A. Maceinos dienoraštis, rašytas tuoj pat po karo atsidūrus Vokietijoje, pabėgėlių stovykloje, bei emigracinėje spaudoje paskelbti šio filosofo interviu.

Prieduose spausdinamas pluoštelis amžininkų atsiminimų apie A. Maceiną.

UDK 1 (474.5)+888.2(430)-4+888.2(430)-6+
888.2(430)-94

ANTANAS MACEINA

RAŠTAI, t. 14

Parengė Antanas Rybelis

Serijos dailininkas Sigitas Šniras

Korektorė Stefanija Radišauskienė

Maketavo Aurelijus Petrikauskas

SL 319. 2008 10 31. Tiražas 700 egz.

Leidykla „Margi raštai“, Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius.

El. paštas margirastai@takas.lt. www.margirastai.lt

Spausdino AB spaustuvė „Spindulys“,

Vakarinis aplinkkelis 24, LT-48184 Kaunas